



Årsskrift 2018 Århus Friskole



Lilleskolepædagogik





INDHOLD

<i>1.Marie: Lilleskolepædagogik: I går, i dag og i morgen</i>	<i>Side 4</i>
<i>2.Tine M.: En hyldest til 8.klasses turene på ÅF</i>	<i>Side 6</i>
<i>3.Ditte: Nære naboer fra fjerne kulturer på ÅF</i>	<i>Side 8</i>
<i>4.Ole: Skolens arkiver</i>	<i>Side 12</i>
<i>5.Anne: Takker af efter 30 år</i>	<i>Side 14</i>
<i>6.Bertel: Kreativitet og livskunst</i>	<i>Side 16</i>
<i>7.HM: Lilleskolepædagogik, frihed og hjernevask</i>	<i>Side 19</i>
<i>8.Tine Lind :De smukke unge mennesker</i>	<i>Side 21</i>
<i>9.Marianne H: Kreativitet og æstetik på ÅF</i>	<i>Side 26</i>
<i>10 Trine: Kreativität und Inspiration</i>	<i>Side 28</i>
<i>11.Asger: En farlig lærer på en farlig skole</i>	<i>Side 30</i>
<i>12.Anders: Demokratisk opdragelse</i>	<i>Side 32</i>
<i>13.Lars J: Et kreativt lille væksthuse</i>	<i>Side 34</i>
<i>14.Cenk: Den mobile hverdag</i>	<i>Side 36</i>
<i>15.Elevråd: Elevråd på ÅF</i>	<i>Side 38</i>
<i>16.Bestyrelsens beretning</i>	<i>Side 40</i>

Lilleskolepædagogik – i går, i dag og i morgen

Af Marie Skoleleder

Vi har haft lilleskolepædagogik som fokus på Århus Friskole i det sidste års tid, og derfor handler en del indlæg i dette skrift om lilleskolepædagogik. Århus Friskole er en lilleskole, som er med i *Lilleskolernes Sammenslutning*. I de sidste 5 år er der ansat 10 nye medarbejdere på Århus Friskole - dvs. 1/3 af medarbejderne. Vi skal sammen fremtidssikre Århus Friskoles grundværdier i den daglige pædagogiske praksis, og derfor skal vi vide, hvad Århus Friskole er rundet af og sammen snakke om, hvor vi vil hen.

Vi er forelskede i det samme projekt/ Århus Friskole: På pædagogisk døgn i marts 2018 havde vi en fortælleaften med Ivalo Falk og Johannes Lassen, som blev ansat som unge lærere på Århus Friskole i 60'erne, og som satte et kraftigt præg på skolen, indtil de gik på pension over 40 år senere (læs også Annes tekst om 30 år på skolen i dette skrift). Det er vigtigt at vide og få ansigter på, hvem der har været med til at skabe skolens ånd og høre dem fortælle. Ivalo og Johs fortalte levende og underholdende om, hvordan de sammen med børnene eksperimenterede pædagogikken og traditionerne frem. Traditioner som i dag er et bærende fundament for Århus Friskole med festerne, lejrskolerne, juleværksteder, praktik fra 3. klasse, madordningen, 8. klasses-turene, musicals, rytmikken og musikken mv. Johs fortalte bl.a.: "Vi elskede ikke nødvendigvis hinanden, men vi var forelskede i det samme projekt." Sådan er det heldigvis også den dag i dag.

Vi har i samme anledning i år også prioriteret at bruge ressourcer på at få store dele af Århus Friskoles historiske arkiv digitaliseret, så det er bevaret for fremtiden, læs Oles artikel.

Lilleskolefestival – en kreativ kulturfestival: Århus Friskole har særligt markeret sig siden 60'erne for sin banebrydende rytmikpædagogik og rytmiske musikkultur, som bl.a. kulminerer hvert år med skolens Big Bands optræden til lilleskolefestivalen. Det er en kulturfestival, som startede i 1980. Vi var i år vært for lilleskolefestivalen. De senere år er lilleskolefestivalen blevet kæmpestor. Der har været en tendens til, at børnene holdt ungdomsfest i teltlejren i stedet for at opleve hinandens musikkultur. Vi har i 10 år kæmpet i lilleskolekredse for at få lilleskolefestivalen tilbage til at blive et kulturelt mødested, hvor lilleskoleelever møder hinanden på tværs af skoler i et fællesskab omkring musik og teater. Det lykkedes for os, at alle børnene skulle deltage aktivt med at spille musik eller teater og deltage på teater- og musikworkshops. Vi arrangerede nogle fantastiske workshops og Big Band lavede et fedt fællesnummer med sang og dans, som blev sendt ud til alle lilleskolerne inden. Fællesnummeret var finalen, hvor alle deltog. Det var en fantastisk festival, hvor vi fik opfyldt alle vores drømme om at få lilleskolefestivalen tilbage til at være en kreativ kultur-festival for lilleskolebørn.

Hvis man som barn på en lilleskole ikke er klar over, at ens egen lille skole er en del af lilleskolerne, så oplever man på lilleskolefestivalen, at man er en del af et meget stort lilleskole-fællesskab med gang i musik og teater.

Lilleskolernes Sammenslutning: Skoleforeningen Lilleskolernes Sammenslutning har også sat lilleskolepædagogik på dagsorden de sidste par år i forbindelse med, at de er fusioneret med Dansk Friskoleforening. I Danmark er der ca. 600 frie grundskoler. De 60 af dem er lilleskoler.

Lilleskolerne Sammenslutning startede for snart 50 år siden som en bevægelse, der ville skabe små eksperimenterende og farverige skoler med fundament i progressiv

pædagogik og reformpædagogik. Barnets natur var i centrum i et stærkt solidarisk fællesskab. Skolerne var præget af en politisk autoritets-kritik, og målet var ikke at finde svarene, men at stille de gode spørgsmål. Pointen var, at skolerne ikke skulle være samfundsbevarende, men samfundsforandrende eller verdensforandrende. Dette hørte vi et fremragende oplæg om på pædagogisk døgn i marts 2018 leveret af sekretariatsleder for Lilleskolerne, Sune Jon Hansen.

Kreativitet: Fælles for lilleskolerne i dag er, at barnet er i centrum og har tætte relationer med voksne, fællesskabet vægtes højt, skolerne er kreative og har som mål, at børnene bliver kritiske medspillere i samfundet. I november måned var vi til lilleskoledøgn sammen med alle medarbejderne fra 10 andre lilleskoler i Jylland. Vi var 230 lilleskolemennesker. Som ny medarbejder på Århus Friskole oplevede man at være en del af et stort lilleskolefællesskab. Vi lavede workshops for hinanden, diskuterede lilleskole-pædagogik og hørte oplæg om bl.a. kreativitet af prof. Lene Tanggård. Det vækkede efterfølgende til en dialog og refleksion på Århus Friskole om kreativitet. Vi bryster os af at være kreative, men er vi overhovedet det? Er juleværkstederne f.eks. kreativt skabende, reproducerende eller er det mesterlære i håndværk? Mange indlæg i dette skrift handler derfor om kreativitet.

Fremtidens bæredygtighed: Hvordan kan vi i fremtiden bevare og videreudvikle Århus Friskoles værdier og traditioner? Skal vi være en lilleskole, som har som mål at være verdensforandrende, og hvad vil vi forandre? Hvad er samfundsforandrende lilleskolepædagogik anno 2018? Er det f.eks. at vise børnene den venlige vej i en flygtningefjendsk verden, at skolen har flygtninge i sprogpraktik? Læs Dittes tekst om udsyn! Hvad gør vi selv som voksne for at være forbilledlige kritiske med- og modspillere i samfundet? Læs bl.a. Asgers tekst om "farlig pædagogik" og Hans Martins om "hjernevask".

Med fødderne solidt plantet i Århus Friskoles rødder er næste skoleårs fokus: Bæredygtighed - både individuelt, lokalt og globalt. Hvordan forvalter man som individ sine egne ressourcer bæredygtigt i en hektisk hverdag? Hvilke frø kan vi plante i børnene, så de er med til at sikre menneskers overlevelse på jorden i fremtiden? Hvad er de første mindst mulige forandringer, vi kan gøre lokalt på Århus Friskole for at sikre kloden globalt? God læselyst.



En hyldest til 8. klasses-turene på Århus Friskole

Af Tine Meyer

Jeg har i de 6 år, jeg har været på friskolen, set forventningsfulde 8. klasser og deres lærere blive sendt af sted på vilde eventyr og modtaget dem igen, solbrune i vinterkulden. I år overnattede 9. klasse på skolen for at sende 8. klasse ordentligt af sted med sang, trompet og krammere. Det er en stor ting at blive sendt ud i verden. Det fylder for de fleste elever nærmest hele deres skolegang, at de skal af sted. Jeg har elever i 1. klasse i år, som allerede snakker om, hvor de mon skal hen, hvem der skal med, og om de mon får meget hjemvé. Jeg har oplevet klasserne helt forvandlede, når de kommer hjem og har prøvet at lure på, hvad det er, der sker på de ture.

I år var jeg den heldige lærer, som fik lov til at komme med. Jeg har været meget spændt på, hvad der ventede, da jeg har observeret forvandlingen i de unge, når de kommer hjem. Men hvad er det, der gør det? Hvad bliver de udsat for, og hvorfor bliver den tur ved med at være så vigtig og magisk? Hvordan kan vi blive med at tage af sted så længe, når andre skoler har måtte skære lejrturen til Bornholm i 4 dage.

Oceaner af tid

På turen blev min hjerne ved med at vende tilbage til en kæmpe taknemmelighed over at have tid. Tid til at være nærværende, ikke skulle andet end engagere mig i de skønne unge mennesker og suge alt det, jeg kunne ud af Cuba. Kun være tilstede ét sted.

Det var også det, jeg oplevede at de unge blev gode til. De første par dage fyldte det derhjemme meget – venner, manglende telefoner, anderledes mad osv. Men efter et par dage oplevede jeg et skifte. Det var her, at der virkelig skete noget fedt med gruppen, fordi de jo pludselig ”kun” havde hinanden, og det blev i virkeligheden lidt uinteressant, hvad der skete derhjemme. De var gode ved hinanden og åbnede virkelig op for, hvad der fyldte. De var så hurtige til at lure, hvem der trængte til en krammer, og hvornår nogen lige skulle løftes af fællesskabet. Så en del af magien, tror jeg, findes her. Man har kun hinanden, og man har tid til det. Man skal ikke navigere rundt i sociale medier, familiekrav, lektier, skole og alt muligt andet. Men kun have tid til Cuba.

En magisk danseaften

Et af de mange højdepunkter, hvor jeg blev stolt af 8. Klasse: Vi var inviteret til en gadefest i et mindre bemandet kvarter. Der stod lidt snacks klar og forventningsfulde cubanere både børn og voksne ventede os med spænding. Vi parkerede vores hvide bus og bumlede ud med trommer og trompeter. Vi skulle spille vores numre, og de skulle vise noget dans.

Vi stillede op og spillede, og det var her jeg blev så stolt. I dansestykket begyndte vores børn at byde cubanerne op til dans. Mellemstykket, som normalt er et kortere c-stykke kun akkompagneret af trommer, blev megalangt, fordi alle folk begyndte at danse. Trompetisterne smed deres trompeter, greb små cubanske børn i hænderne og dansede. Det stod på i et godt stykke tid. Vi spillede færdigt, og cubanerne viste et par danse. Vi blev enige om, at vi lige kunne spille et nummer igen, fordi det havde været så festligt.

Det endte med, at vi dansede rundt i rundkredse, imens vi spillede trommer og trompeter. Det var helt fantastisk. Da hele festligheden var færdig, blev vores unge ved med at kommunikere og lege med cubanerne.

Det var for mig en stor oplevelse, fordi det var så tydeligt, hvad det er, vores friskolebørn er så gode til. De byder op til dans og inviterer ind. Selvom vi ikke kunne tale særlig meget sammen, var denne dag så optur. Der blev sagt JA og øjeblikket grebet af samtlige der var der. Dét var et stort og betydningsfuldt øjeblik i min friskole-karriere.

Pakket ind i fællesskab

Jeg kan ikke finde ud af, hvad det er, der gør turen så vigtig. Jeg kan bare konkludere, at det er magisk at få lov til at være en del af. Komme tæt på de unge, mine kollegaer, komme ned til en anden kultur og bare lære og opleve en ny del af verden. Prikken over i'et er hjemkomsten. Vi kørte ind i skolegården i skolens gule bus til en bunke af gode folk svøbt i tykke vinterjakker klar til at byde os velkommen. Som om man bliver pakket ind i fællesskabet og budt velkommen hjem. Det var ikke kun forældre, som var mødt op, men også kollegaer og folk fra friskolen.

Det er et privilegium at arbejde et sted, hvor vi prioriterer menneskelig udvikling og udsyn til verden – i en sådan grad, at vi sender unge mennesker ud for at opleve verden. De skal tage ansvar, drage omsorg for hinanden, give plads, give noget af sig selv, spille musik, sige ja og have tid til at nyde det!





Nære naboer fra fjerne kulturer på Århus Friskole

Af Ditte Lodahl

Fem centrale nøgleord i Århus Friskoles formål er: Glæde, Fællesskab, Viden, Færdigheder og Udsyn. I denne artikel vil jeg fokusere på "Udsyn", som i 2010 af bestyrelse og ansatte på Århus Friskole blev defineret således:

*"Stadigt flere samfundsforhold har et globalt perspektiv. Vi giver derfor børnene et grundigt indblik i samspillet mellem forskellige kulturer og en bevidsthed om balancen i fordelingen af klodens ressourcer. Børnene vil finde værdifuld læring om verden og sig selv i mødet med andre mennesker. I dette møde er engagement, fordomsfrihed og stillingtagen centrale begreber - både i forhold til **fjerne kulturer** og **nære naboer**. Århus Friskole vil opøge omverdenen og invitere omverdenen ind".*

I de sidste par år har nære naboer, som kommer fra fjerne kulturer haft deres daglige gang her på Århus Friskole. Vi har nemlig været så heldige indtil videre at have flygtninge fra fem forskellige lande i sprogpraktik.

- 1) Dara er kurder og flygtede fra Kobane i Syrien. Han kom til Danmark for knap fire år siden, hvoraf han var næsten to år på vores skole. Dara underviste i matematik på gymnasiet, da han boede i Kobane. Nu er han i lære som VVS-mand og har købt et dejligt hus på Djursland sammen med sin kæreste Anne.
- 2) Daniel flygtede fra Eritrea og kom til Danmark for ca tre år siden. I Eritrea arbejdede han som snedker. Han bor nu i Lystrup sammen med sin kone og to børn.
- 3) Frishta er oprindelig iransk kurder. Hun har boet i flygtningelejr hele sit liv, indtil hun kom til Danmark for ca to år siden. Frishta læste matematik, mens hun

boede i flygtningelejren i Irak. Hun bor i dag i Viby J sammen med tre af sine søskende.

- 4) Hanan flygtede fra Irak for under et år siden. Hun havde boet i Danmark i tre måneder, da hun startede på Århus Friskole. Hanan bor i dag i Viby J sammen med sin familie.
- 5) Nour flygtede fra Aleppo i Syrien. Hun kom til Danmark for ca to år siden. I Syrien læste hun til ingeniør og underviste samtidig i matematik i grundskolen. Nour bor i dag i Sabroe sammen med sin mand og datter Leen på fem år. Hun er gravid, og de venter sig en lillesøster til sommer.

Kommunens formål med en sprogpraktik for flygtninge er, at den skal bidrage til sproglig op-kvalificering samt give indblik i en dansk virksomhed og den danske kultur. Sideløbende med praktikken går flygtningene i sprogskole. Al erfaring peger nemlig på, at sprogindlæringen bli-ver bedre og hurtigere, hvis sprogundervisningen kombineres med en praktik hos en virksom-hed.

Jeg er personligt meget glad for, at vi som skole kan være med til at hjælpe vores sprogpraktikanter til at få styrket deres sprogindlæring samt få et større indblik i den danske kultur og lilleskolementaliteten. Jeg har en oplevelse af, at både børn, ansatte og forældre tager utrolig godt imod dem, og at det virkelig er meningsfuldt. Dette er også underbygget af følgende mail fra Frishtas jobkonsulent, som hun sendte til Marie, efter Frishta var stoppet ved os:

"For nyligt spredte Frishta stor begejstring omkring jeres skole, da hun i undervisningen lavede et oplæg om sin praktik hos jer. Der er ingen tvivl om, at den åbenhed og respekt I har på skolen, har ramt hende positivt. For mig som virksomhedskonsulent gør det godt at se, hvordan I bidrager til, at praktikanterne får nye kompetencer og indsigter med fra deres praktik. Det samarbejde håber jeg, at vi kan fortsætte fremover".

Når Nour skal beskrive, hvad der er særligt ved Århus Friskole, siger hun: "Alle her er venlige ved mig - og jeg får smil og kram".

Et andet eksempel på åbenhed og respekt er, at Nour det seneste halve år har fået et lift om morgenen fra Sabroe til Århus Friskole af August fra 0. klasse og hans mor. Nour har mange gange med varme i øjnene fortalt, hvor søde og omsorgsfulde de er ved hende, og hvor dybt taknemlig, hun er.

Udover kommunens ovenstående formål omkring sprogpraktik, synes jeg, at vi som skole får rigtig meget foræret. Vilda fra 2. klasse siger for eksempel:

"Det er dejligt at lære nogle mennesker fra andre lande at kende og lære noget nyt. Så kan man også lære, hvad ens navn hedder på et andet sprog. Da Frishta stoppede, lavede hun kurdisk mad til hele klassen. Det var virkelig lækkert, men der var også noget, der smagte virkelig mærkeligt - jeg kendte ikke smagen".

Nora fra 4. klasse tilføjer:

“Flygtningene er anderledes, fordi de kommer fra et andet land. Fx har nogen tørklæde. Børnene kan lære om en anden kultur. Det er vigtigt at lære noget om andre lande. En af mine veninder fra skolen har fortalt, hun aldrig har været i et andet land - og så kan hun jo lære om det nu. Flere tror på andre guder, fx Allah, og det er jo anderledes, end det er for næsten alle andre på skolen. Det tror jeg er godt, for så lærer man noget andet. Det er sjovere at høre om religionen fra en muslim, end fra en lærer”.

Lilleskolerne skiller sig ud fra de grundtvig-koldske ved ikke at have et religiøst islæt. På Århus Friskole har vi ikke religion som et selvstændigt fag. Religion, filosofi og etik skal flettes ind i de andre fag. Derudover har vi meget få børn, som kommer fra muslimske familier. Derfor er det jo en fantastisk mulighed, vi som skole har fået, når personer med bl.a. muslimsk baggrund med stor autenticitet kan fortælle om deres religion og kultur og vise billeder m.m.



Sofia fra 2. klasse siger:

“Det er spændende at høre om, hvorfor de flygtede, og om hvordan det er i deres land, og hvordan de levede der. Men nogle gange kan jeg godt blive lidt trist af at høre deres historier”.

I 2. klasse har vi haft et digte-forløb. Alle - både børn, pædagog og lærer - sluttede af med at skrive et digt til klassens fælles digtsamling. Her bidrog Nour også med at beskrive nogle af sine følelser omkring, hvordan det er at være flygtning fra Syrien. Hendes digt lød således:

“Min kære mor

Når jeg vågner, ser jeg min mors ansigt.

Hun holder kærligt øje med, om jeg vågner til tiden.

Hun ønsker mig det bedste.

Hun laver varm mælk til mig og lækker morgenmad.

Vi sidder alle sammen - mine søstre, min mor og jeg - i en cirkel og snakker om, hvad dagen vil bringe.

Men så vågner jeg rigtigt - og husker, at min mor er i Syrien.

Jeg savner hende!

Vores dejlige morgener, vores hus og vores skønne gård fyldt med blomster.”

Esther fra 2. klasse siger:

“Jeg synes også, det er meget spændende, de er her. Det er lidt svært at tale sammen, når de ikke helt kan tale dansk. Men de siger det bare på en anden måde, og hvis man er tålmodig nok, forstår man hinanden til sidst. Fx vidste Nour ikke, hvad isbjørn betød, og så kunne jeg lære hende det, og så blev hun rigtig glad, og så hjalp hun mig med Grammatikrytteren. Noget andet, jeg synes er lidt hårdt, er, at man lige når at blive glad for dem, og så stopper de igen”.

Alle fire børn er enige om, at de fem sprogpraktikanter, vi har haft på skolen, har været rigtig søde - og de vil gerne have flere sprogpraktikanter i fremtiden.

I lilleskolens ånd bygger vores skole på humanistiske og demokratiske principper med afsæt i en antiautoritær pædagogik, og den har - sammen med musik og bevægelse - det gode børneliv i centrum. Ivalo Falk, som har været med til at forme Århus Friskole samt været lærer her i mange år, har udtalt: *“Vi skal have børnene til at hæve deres blik fra navlehøjde til horisonten”*¹. Når jeg læser om, hvad lilleskolepædagogik er, står der ord som: Skabe en følelse af fællesskab, omsorg, empati, ligeværd og nysgerrighed overfor andre kulturer. Det, synes jeg faktisk, at denne artikel vidner på, lykkes ret godt på Århus Friskole :-)



¹ Bogen om Århus Friskole s. 215

Skolens arkiver

Af Ole

Kira, tidligere elev og Toustrup Mark beboer, var i slutningen af sidste skoleår ansat til at redde skolens arkiver. Store mængder af materiale helt tilbage fra 1950'erne og frem var ved at gå til af ælde, råd eller fugt.

Det er nu lykkedes Kira at redde og strukturere vigtige materialer og dokumenter, således at vi nu har et overskueligt digitaliseret arkiv, hvor årtiers aktiviteter nemt kan sammenholdes. Jeg har sideløbende hermed igennem nogle år indsamlet digitaliserede produkter fra rejser, dagligdag og fest på skolen.

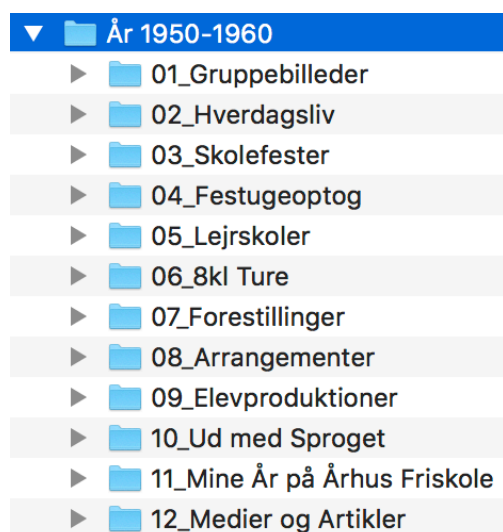
Tilsammen giver disse to arkiv-arbejder tekster, tegninger, fotos, dagbøger, rapporter, breve, digte, billeder, tegnefilm, fiktionsfilm, dokumentarfilm, sange, musikvideoer og meget mere, der viser noget om, hvordan det er eller var at gå på Århus Friskole.

Tanken er at arkivet fremover skal give os bedre mulighed for:

- ..at kende til de rødder, den nuværende Århus Friskole står på,
- ..at finde inspiration i tidsværdier, emner og projekter, der tidligere har fyldt på skolen,
- ..at få øje på og tage stilling til den udvikling, der hele tiden sker med skolen

Den nye arkivsamling bugner iøvrigt også med materiale til at pifte en kommende ny hjemmeside for skolen op med. Materialet er omfangsrigt. Til en start vil det blive tilgængeligt på skolens lokalnet ved særlige lejligheder. Det er ikke tanken at offentliggøre hele molevitten.

Her er et par billeder, der viser strukturen i arkivet.





Takker af efter 30 år



Af Anne Cordero

Dette års tema til pædagogisk rapport lilleskole-pædagogik går godt i spænd med det, jeg havde tænkt mig at skrive om: Hvordan var skolen dengang, jeg startede, hvad er værd at holde fast ved, og hvordan er den nu?

Lad mig starte med at slå fast, at det har været en fantastisk arbejdsplads på mange måder. Rummelig, højt til loftet og med uanede muligheder for at sætte sit eget præg på hverdagen.

Jeg blev ansat, fordi jeg havde været meget vikar, og jeg havde et godt tag på børn. Jeg er ikke uddannet pædagog, men der manglede en, der havde lyst til at prøve at starte noget samvær med børnene efter kl. to. Skolen havde ikke noget med det at gøre, det var forældrene, der aflønnede mig sort.

Laissez-faire

Mine egne børn gik på skolen, det var der igennem, at jeg kendte til den. Dengang var meget af samværet med børnene laissez faire pædagogik, og meget af det var svært at forstå, men også herligt uhøjtideligt:

Johs der lavede spræng farligt futpapir i kælderen med ungerne i fysik (og det sprængte virkelig i luften!) Lærerne der hyggede sig på lærerværelset, så de tit skulle hentes, fordi børnene nu altså ville ha undervisning, Erik Strømberg der lavede motorcross-bane og reparererede motorcykler med børnene, der elskede det og ræsede rundt på knallertbakken.

Det rigtige og vigtige i det, var jo at børnene havde det sjovt og elskede at være der.

Jeg husker en 1. klasse, der var på lejr tur rundt om i Danmark, hvor de spillede deres skuespil " Den gyldne nød", som de selv havde lavet og selv valgt hvilke roller, de skulle have. Så tog vi rundt på forskellige lilleskoler og lavede forestillingen for dem, og vi sov på campingpladser. Lidt af en opgave med så små børn, men de lærte en masse af det!

Værksted undervisning

Meget undervisning var baseret på værksted undervisning. Matematik undervisning blev brugt i praksis, ved at bygge huse og beregne hvor mange brædder og søm, der skulle bruges til det.

En gang om året blev hele skolen forvandlet til f.eks. forskellige lande i Europa. Hver klasse havde deres land, hvor de lærte om valuta, infrastruktur, mad, klædedragt o.s.v. Så vidt jeg husker endte det med fastelavnsfesten, hvor alle klædte sig ud i dragter fra det land de havde.

Dette ville jo ikke være så aktuelt i dag, hvor både valuta og påklædning i Europa er nærmest ens. (Tænk! Er det virkelig så længe siden...!)

Grise, høns og geder

Fritteren, der jo var mit område, var efterhånden blevet udvidet betragteligt. Flere børn, flere voksne, nu en del af skolens budget, og med meget frie tøjler til at gøre og sætte aktiviteter i gang. Jeg har nærmest aldrig mødt begrænsninger...

Fik jeg en ide, ligesom da jeg fandt på at vi skulle have grise, så synes alle altid at det var super, bare gå i gang! Og det var en kolossal lærerigt. Vi tog ud og reddede dem fra en grisefabrik og anbragte dem i en stor skurvogn med halm og de fik en kæmpe indhegning. Grisene fik madrester fra skolen, de havde et super godt griseliv, de blev klappet og kælet for, men der blev heller ikke lagt skjul på, at de skulle slagtes og at vi ville få dem serveret som frikadeller og flæskesteg senere. Og jeg har ikke tal på hvor mange høns med kyllinger der har gået rundt på skolen, og ofte tog en runde i klassen for at se om der skulle være nogle krummer. Geder har vi også haft, som fik små kid og marsvin og kaniner.

Alt dette kræver jo nogle voksne der er parat til at yde mere end de timer der er afsat, som er villige til at passe dyr i ferier og fridage og som virkelig gider at engagere sig i projekterne.

Bevar børns egentid

Den forandring jeg kan se i dag fra dengang, er at voksne tit tilrettelægger alt for meget for børnene. Deres eftermiddage er tit spækket med aktiviteter de går til, og deres egen tid bliver mindre og mindre. Jeg synes at de skal opleve den frihed til selv at finde på, som prægede min egen barndom. Jeg synes at det begrænser børn at få pålagt aktiviteter, som det er obligatorisk de skal deltage i. Det gør de jo mere i skoletiden nu end før, så derfor vil jeg gerne slå et slag for at vi respekterer dette. Selvfølgelig skal der tilbydes aktiviteter og værksteder, og dem skal vi gøre spændende og lærerrige, men lad dem i deres fritid få lov til at vælge dem fra!

Faktisk kunne man også kalde SFOen for "legeordningen". For mange bruger bare deres eftermiddag til at lege i, og det er også helt i orden. For igennem ting de selv finder på og ikke mindst, at de har muligheden for at skabe og kreere, uden for meget indblanding fra de voksne, der modnes de og lærer en hel masse.

Jeg mener at vores vigtigste rolle er at være der for dem, være tydelige og klare i vores udtryk, og hjælpe og guide dem igennem dagen. Og det at GIDE børn, er nøglen.

Jeg tænker også at det er vigtigt at være visionær og løfte både det faglige og kreative op på et højere plan.

Men husk at det tit er de nære voksne, der har tid, lyst, overskud og en stor passion for børn, som former børnenes liv og som har en meget større betydning for deres senere liv, end man tror.

Tak for nogle rigtig gode år og jeg håber på at samfundet vil opdage hvor vigtigt det er at give fremtidige borgere et godt fundament med et rigt BØRNELIV!

Kreativitet og Livskunst

Af Bertel

Begyndelse

Jeg gik engang på en teaterskole i flere år og blev endda udvalgt som en af de seks bedste til at afslutte uddannelsens sidste år. Nogen syntes, at jeg var god, havde talent, var kunstnerisk *og kreativ*.

Men jeg var bestemt ikke nogen *livskunstner*. Jeg var muligvis god på scenen. Men mit privatliv var sølle. Og her var jeg ikke særlig kreativ. Jeg havde ikke redskaberne til at lave om på mit utilfredsstillende liv.

Men den ekstremt kreative proces, jeg i årevis havde været i, havde skubbet til mit liv og til manglerne. Men jeg indså også, at min teater-kreativitet var baseret på disse mangler. At jeg ligesom spillede dem ud. Var afhængig af disse "skævheder".

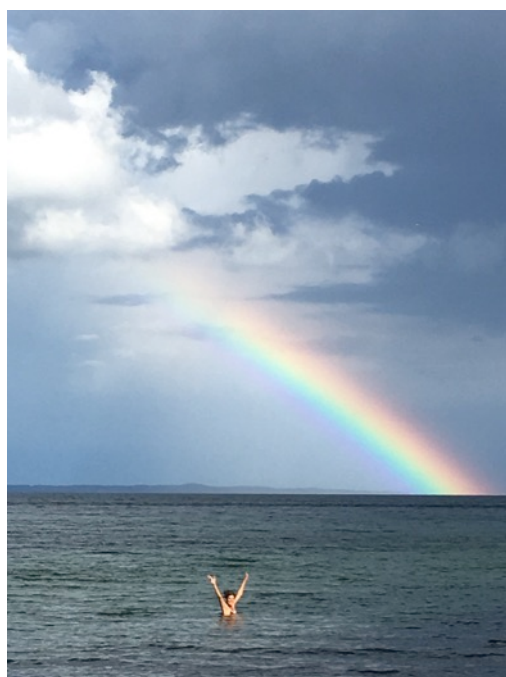
Jeg sprang, efter grundig overvejelse, fra uddannelsen og begyndte for alvor at søge efter det gode liv for mig. Jeg begav mig ud på en udviklingsrejse.

Den dannelsesrejse er jeg faktisk stadig på, når jeg tænker over det. Den erkendelse begejstrer mig.

"Once you stop learning, you start dying", Albert Einstein.

Definition

Livskunstner ifl. Den Danske Ordbog: Person der forstår at få det bedste ud af sit liv.



Grundkreativiteten

Ifølge Peter Høeg er kreativitet i sin brede grundforståelse:

- At man kommer til udtryk
 - At rutine forvandles til fornyelse, friskhed, nye spor
- (håber jeg citerer ham korrekt)

Man kan være kreativ med sit liv.

Det kan være, at man er utilfreds med det sted man bor, sit ægteskab, sit arbejde eller andet. Det kan være, at man tør se på det og lave om på det. Fx ved at man enten ændrer det sted, man bor eller finder ud af at flytte sig.

Det kan også være, man gerne vil være bedre til at sætte sine grænser, til at sige sin mening, blive bedre til at lytte eller tage imod kritik eller noget helt syvende.

Forandring kræver mod til at turde reflektere over sit liv. Fordrer, at man åbent og nysgerrigt stiller spørgsmål ved det bestående. Og kræver, at man tør at være i det kaos, et sporskifte medfører.

Jeg tror, at noget er nødt til at være i ro inde i én, for at man kan mærke, at noget skal ændres. Hvis alt går stærkt, og man bare suser af sted i overhalingsbanen, kan det være svært at mærke sig selv. Og det kan være svært at mærke, at noget skal forandres i den kreative støbeske.

Man kan også være kreativ med den middag, man vil lave til aften eller med måden, man dyrker badminton på. En diskussion kan være kreativ. En diskussion, hvor man fx får belyst et emne fra forskellige vinkler. Hvor man lytter til de forskellige meninger og erfaringer og bliver klogere.

Man kan være kreativ i stort og småt.

I mit arbejde som støttepædagog på Århus Friskole er jeg også nødt til at være kreativ hver dag. Jeg er nødt til ustandselig at se på min indsats, vurdere den, ændre på den, hvis den ikke er så virksom.

Kreative og kunstneriske genrer

Kreativiteten brugt i retning mod kunstneriske produkter.

Århus Friskole har megen vægt på kreative fag: Musik, teater, dans, billedkunst, keramik, syning m.m. Det handler vel her om at sigte mod et kreativt produkt. Ikke at processen ikke er vigtig. Det er den. Men det handler også om at nærme sig en form for produkt. Det kan være en musical, en cirkusforestilling eller billeder til at hænge op på vores "udstillingsgang". Det kan være, der bliver syet tasker og lavet keramikskåle i SFOen.

Her findes forskellige retninger. Nogen taler om, at man er kreativ, hvis man kan skabe det, man i fantasien kan forestille sig.

Andre taler om at lade sig inspirere af materialerne, af begrænsninger, der er sat op, at man lader de første streger lavet tilfældigt på et lærred lede én på vej. Man kan måske sætte musik på og lade den føre én på nye veje i arbejdet med ler. Det kan andre sikkert sige mere om, end jeg kan.



Jeg tror, at kreative processer kan skubbe til en kreativ måde at leve sit liv på, hvis man er åben over for det.

Kreative og kunstneriske genrer går så fint i spænd med at få levet sit liv på en kreativ måde til gavn for sig selv, andre mennesker og verden.

Afslutning

For mig vil det grundkreative liv nok altid være vigtigere end kunsten. Men der kan være smukke sammenhænge, hvor kunstnerisk udfoldelse påvirker både kunstnerens og andres liv på vigtige måder.

Jeg tror, at Århus Friskole skaber en god grobund for mange børn og unge, som bliver både kreative i deres liv og gerninger. Jeg mærker i hvert fald selv skolens skub og nogle gange blide løft i den retning. Men jeg er nok også særlig følsom for netop de bevægelser.

Lilleskolepædagogik, frihed og hjernevask

Af Hans Martin

I dette indlæg vil jeg gøre mig umage med ikke at virke hverken vred eller frelst, og det bliver nok ikke helt nemt, for jeg vil slippe en af mine kæpheste fri, nemlig den om vores forpligtelse til at arbejde målrettet med etisk og politisk dannelse af ungerne på friskolen. Det handler om skolegang, som indebærer samfundsoplysning, hjernevask, social bevidsthed eller hvad man foretrækker at kalde det, fordi en afgørende del af lilleskolernes ideologiske målsætning er at udfordre og stille spørgsmål til det samfund og den kultur, vi befinder os i – det er derfor, jeg har valgt at arbejde på en lilleskole.

Og med fare for at blive den næste, der bliver hentet af civilklædte agenter i en varevogn uden nummerplader, vil jeg melde helt utvetydigt ud: Jeg arbejder på at ændre vores samfund gennem de undervisningsmaterialer, jeg vælger, gennem tydeligt at sætte spot på nutidens dilemmaer, klart give udtryk for holdninger og gennem at styrke og bevare de mange gode opfindelser Århus Friskole rummer: samtale, demokrati, praktik, arbejds hold, fællesskabets inkluderende bredde og mange flere. Opfindelser der er designet netop til at ruste børnene til at tage ansvar og stilling og stå stærkt nok selv til at vælge. Så jeg går ind for målrettet hjernevask! Ikke den idiotiske slags med at stå ret og synge nationalsange, men den intelligente og dannende slags, der får os til at vågne og tænke selv. Det lyder måske lidt voldsomt med hjernevask, måske "blid rensning" vil lyde mere tiltalende, men pointen er, at hjernevask er et vilkår! For eksempel virker det som om at vores hjerner kollektivt bliver udsat for en heftig kogevask, med overdosis af bedøvende, lyserødt skyllemiddel, når vi år efter år bare accepterer det industrialiserede landbrugs afstumpede mishandling af vores dyr og natur, og det faktum at vores overforbrug bliver båret af millioner af slaver i den 3. verden, og at rollemodeller i perfekt plastic og kommercielle interesser har afgørende indflydelse på unge menneskers identitetsdannelse, og at de rigeste 1% ejer over halvdelen af verdens ressourcer, og at...

Dertil kunne man indvende, at det bare er mig, der har yderliggående holdninger på disse punkter, og at jeg da bare kan stemme på et revolutionsparti, når der er valg, men jeg skulle hilse fra de indespærrede grise, slaverne, de pressede unge og de mange, mange fattige og sige, at det altså ikke er godt nok! Jeg skal nok stemme og alt det, men sandheden er, at der er brug for meget mere målrettet oplysning og dannelse, hvis fornuften skal sejre og vores kommende unge mennesker skal være rustet til at ændre deres verden, for det får de brug for! Tror det hedder opdragelse..

Så (og her kommer pointen) hvis ikke vi fortæller de kommende generationer, hvad der er retfærdigt, fornuftigt og rigtigt, så fortsætter de, som ikke er vores venner, med at gøre det.

Nu kan al denne tunge nødvendighed godt virke skræmmende, men (vigtig pointe!) i modsætning til 70'ernes og 80'ernes mørke fokusering på det forkerte og uretfærdige, tilstræber vi i dag, når det handler om undervisning, at fokusere på det, der er sundt og

rigtigt. Samtidig skal oplysning og dannelse selvfølgelig altid foregå i børnehøjde, og alvoren i verdens tilstand skal altid matches af glæden og lyset i øjnene, som er den allervigtigste ressource, vi har.

Sådan en svada skal da lige bakkes op af nogle konkrete eksempler – og udover alt det lækre og yderst værdifulde, der normalt foregår på lejre og arbejds hold, til fester, i klassebands og musicals osv., så er det nødvendigt med højt prioriterede undervisningsforløb, der fokuserer på fx børns vilkår, økologi, mode, reklame, etik, menneskesyn og værdier, kommunikation, selverkendelse, konfliktløsning, genbrug mm, og i de større klasser: Forløb om global økonomi og psykologi blot for at nævne nogle.

I øvrigt er det på tide, at madordningen på friskolen sigter mod at blive 100% økologisk og vegetarisk, som en naturlig del af den dannelse vi arbejder med.

Måske er det mig, der er ved at være gammel og indebrændt, men grunden til dette indlæg er også en snigende frygt for, at vi på Århus Friskole hviler på laurbær og gunstige elevtal og accepterer den røvsyge, danske, døsig almindelighed; at vi bliver et behageligt lokalt skolevalg for en flink forældrereds, der ikke har nogle særlige ønsker om grundlæggende forandringer, med forkælede unger, der hopper på den åndssvage idé, at det er lykken at eje et par (slaveproducerede) skatersko til flere tusinde kroner. Så lad mig minde om at lilleskolernes idégrundlag er humanistisk og aktivistisk og indebærer en forpligtigelse til at være vågen! Så jeg forventer, at I der søger skolen forventer... at vi er vågne og arbejder aktivistisk ud fra humanistiske værdier. At vi gør ungerne klar til at agere i deres verden. Det er vores vigtigste opgave at styrke børnenes muligheder for at klare sig og en pligt at lære dem at gå efter løsninger på de mange udfordringer, de kommer til at stå overfor.

Vi forsøger at rumme både den klassiske, faglige, kulturbærende dannelse, som vores børn bliver eksamineret i, sideløbende med at holde dosen af lilleskolevitaminer oppe, men det strammer til og kræver mere end nogensinde, at vi er kreative og dygtige. I de store klasser gør vi vores bedste for at håndtere de evigt stigende krav om eksaminer og uddannelsesparathed, og vi oplever pres fra forældre og børn i de store klasser, der stresser op over et tvingende krav om at være en succes, eller snarere en ikke-fiasko.

Det er på tide at den gode sætning, som i 200 år har prydet Danmarks Lærerforenings logo, "Vi lærer for livet – ikke for skolen", bliver støvet af og taget alvorligt.

De smukke unge mennesker - en klumme om at turde sige fra og mærke efter

af Tine Patsche Lind

I disse år udfolder præstationssamfundet sig i al dets vælde. Vi skal præstere, og det skal gå hurtigt. Vi skal være konkurrencedygtige. De unge skal igennem uddannelsesystemet, helst uden for megen slinger i valsen eller for mange sabbatår. Vi skal have dem ud på arbejdsmarkedet.

Der er fokus på et blive til NOGET og ikke så meget at blive til NOGEN.

Flere gymnasieelever føler sig stressede. Her er et citat fra Information, jan 2017, hvor en gymnasieelev bliver interviewet:

“Der bliver lagt op til, at det er resten af ens liv man kæmper for...Hvis du ikke får de gode karakterer nu, så er det bare øv bøv....så må du bare blive skraldemand....”.

Min egen gymnasietid

Det er snart længe siden, jeg sad til en samtale med min klasselærer og mine forældre i 9.c på Tovshøjskolen i Brabrand. Vi skulle snakke om, hvad jeg skulle efter 9. klasse.

Min lærer var meget klar i mælet: Der er to muligheder - EFG eller gymnasiet, og jeg skulle da vælge gymnasiet, da mit snit pegede den vej. Året var 1988.

Jeg har siden tænkt, om det egentlig var mig, der valgte en matematisk studentereksamen på Viby Amtsgymnasium, eller om jeg bare fulgte strømmen og de forventninger, der var til mig..?



Jeg var 15, da jeg startede på gym, meget ung og glad for livet.

Det sociale fyldte alt. Jeg hang ud med dem, der spillede musik til skolefesterne, hørte The Cure, Bowie og Velvet Underground, sad i elevrådet og havde medbestemmelse og læste Information i pauserne. Selv samlede jeg flasker og rullede mine Bali Shag-smøger, mens jeg tænkte over meningen med livet og døden.

I pauserne fik jeg også et par af mine vigtigste vennerelationer, mens vi citerede Bob Dylans tekster, som vi huskede bedre end det pensum, vi skulle op i i oldtidkundskab.

Når jeg kigger tilbage, var jeg ikke parat til den form for skole som 15 årig. Jeg var for ung og useriøs og kunne ikke finde ud af at stoppe op og mærke efter. Kom i 2. G til samtale ved rektor pga mit fravær, tog mig lidt sammen i en periode, men det var ikke godt nok...

Men tiden var en anden, der var nok ikke så mange valg, følte jeg, så jeg blev hængende.

Der var andre, der ikke blev hængende. Husker da en af mine venner gik ud, hvordan omverdenen stemplede ham: Synd, han kunne ikke klare mosten, hvad skal der nu skal med ham? Fyren var skarp, diskuterede altid verdenslitteratur med vores dansklærer, så hvorfor..? Husker ham som en, der altid tænkte ud af boksen, stillede spørgsmål og vendte ting på hovedet.

År senere mødte jeg ham, her havde han lige fået udgivet sin første digtsamling.

Ikke uddannelseparat

I dag er der gået 30 år, gad vide om de unge idag oplever, at det er sværere at vælge? Vi skal hurtigt videre og være afklaret med, hvad vi vil. Aldrig har der været så mange muligheder. Der er et hav af ungdomsuddannelser. Der bliver ført tilsyn og opsyn, holdt møder og vejledt. Der er møder med UU -vejleder, uddannelses- og erhvervspraktik og jeg skal komme efter dig. Og ja, vi vil ikke "tabe" de unge mennesker, men måske vi presser dem for meget?

Vi fortæller dem som 14 årige, at de ikke er uddannelseparate. Uddannelsseparate.. ? Alle der har haft store børn ved, at specielt drengene for alvor først modnes i 16-17 års alderen.

Når man bliver stemplet som værende ikke god nok, tror jeg, det kan være svært virkelig at mærke, hvad det er, man så skal. Det kan være nemmest at lade sig føre. Jeg tænker på, hvor jeg havde været, hvis jeg havde fået besked om, at jeg ikke var uddannelseparat, da jeg gik i 9.C? Jeg var socialt uddannelseparat, men mit ambitionsniveau var ikke påfaldende højt. Skulle jeg have været frasorteret?

Friskole- DNA

Til Fastelavnsfesten mødte jeg en ung kvinde, der har gået på friskolen. Hun satte mine tanker igang.

Hun havde i en længere periode været vred på friskolen. Vred fordi verden udenfor var anderledes. Hun troede friskolen var et billede på det samfund, der ventede på den anden side. Men hun tog fejl: Lærerne og underviserne var anderledes, de andre unge og presset var anderledes.

Hun følte sig lidt forrådt og ført bag lyset, hvorfor havde friskolen ikke fortalt hende, at den på mange måder er en lille tryk boble? Nu nogle år efter, har hun vendt sin vrede til noget positivt. Hun har erfaret, at hun på friskolen fik sig et indre kompas. Et kompas, der hjalp hende til at mærke efter, når noget var svært. At turde mærke efter med hjertet også. Nu bruger hun det, hun fik med fra "boblen" som et redskab og en styrke ude i verden.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på, om vi forbereder vores børn på skolen godt nok til verden udenfor? Følger vi tiden eller repræsenterer vi kun en "god anderledeshed"?



På den anden side ligger der vel en forpligtigelse i som lilleskole, og med de værdier vi repræsenterer, at "beskytte" vores børn mod den udvikling og det pres flere dele af vores skole- og uddannelsessystem ligger under for? Og hvordan gør man det, så man som fri-skolebarn ikke får en følelse af at være ført bag lyset?

En anden ung kvinde fortalte, at hun var startet på et Århus-gymnasium, hvor hun ikke følte sig tilpas. Hun syntes, det hele handlede om at præstere. Det var ikke nemt at række hånden op i timerne og stille spørgsmål, hvis man ikke forstod, hvad der forventedes. Hendes op-levelse var, at hvis man hurtigt fandt ud af, hvad læreren ville have, fik man de gode karakterer. Et læringsrum hun ikke kunne rumme, og som ikke kunne rumme hende. Hun valgte at gå ud, lavede noget andet og startede så på HF senere, hvor hun havde en fuld-stændig anden oplevelse af det at lære og at være. Hun brugte ord som mangfoldighed, et sted hvor der var plads til refleksion og spørgsmål og at være anderledes. Hun havde et øjeblik i livet mistet troen på sig selv og sit eget værd. Stoppede op og mærkede efter, sagde fra og kom ud på den anden side som et mere sundt og glad menneske, der nu tænker meget mere positivt om den fremtid, der venter hende.

Den lige vej

For nogle år tilbage havde jeg en 9. klasse til afgangsprøve i dansk. Her kunne de blandt andet skrive et essay inden for overskriften: Den lige vej.

Kan ikke lade være med at sætte et lille udpluk af Ulrikkes opgave ind her, da hun skrev meget præcist og tankevækkende, fra der hvor hun stod:

"Alle unge bliver stillet overfor nogle valg. Når vi gør det, er det vigtigt, vi har en erfaren guide med, når vi skal igennem uddannelsessystemets jungle. Alle unge har en UU-vejleder. Jeg kan stadig huske det ansigtsudtryk, der kom på min såkaldte personlige uddannelses-guide, da jeg luftede tanken om at skippe gymnasiet. Han spurgte mig om,

hvordan jeg så ville blive til noget. Fordi det kan man ikke, man kan ikke springe uden springbræt”.

Hendes budskab var, at hun ikke følte, at det var acceptabelt at tage den mere “snørklede” vej. Den ulige vej, som min gamle klassekammerat også valgte, er ikke velset.

Der kan være flere årsager til, at man ikke lige følger “den lige vej”, og vi skal være gode til at lytte og spørge ind til de unge, når de stopper op eller fravælger noget. Måske skal vi også bakke op i en beslutning, vi aldrig selv ville/turde tage som ung? Eller en beslutning vi ikke er helt enige i.

Vi voksne skal støtte og ikke altid presse på. Lytte og ikke altid vide bedre. Men vi skal være gode til at forstyrre og huske at præsentere dem for noget, der peger væk fra dem selv, så det ikke kun er føleri og navlepilleri.

Alle kan opleve at være i noget, der ikke er så godt for én og spørgsmål som: Bliver jeg nu til noget? Er skraldemand det eneste alternativ, når man går ud af gymnasiet fylder. Tænk, hvilket nonsens og sandelig også en trist tankegang, at vores unge ser sig selv og deres egne evner som tabte, fordi man vælger noget fra. Og hvad er der nu galt med at være skralde-mand?

Er det de mange valgmuligheder, der gør det svært? Er det forventningerne til dem fra alle sider? Er det zap-kulturen? Er det, når de allerede fra 7. klasse skal tænke i valg af ungdoms-uddannelse og usikkerheden i at blive erklæret ikke uddannelsesparat? Jeg ved det ikke. Måske man skal søge svarene hos de unge - og ikke kun anskue det ud fra et voksent per-spektiv?

Jeg vender lige tilbage til det indre kompas og tænker over, om friskolen er med til at hjælpe børnene i deres indre styring? Om vi giver dem noget med, der har fokus på det hele menne-ske og ikke mindst noget, som gør dem i stand til at stoppe op og lære at turde sige fra..?

Jeg er overbevist om, at livet ikke kun handler om at komme hurtigt ud på arbejdsmarkedet, at vi skal turde at kunne se med hjertet og vælge eller skifte retning derfra.

Jeg håber og tror på, at vi her på skolen er med til at give børnene et indre kompas. Et kompas de forhåbentlig kan styre lidt efter ude i verden. At vi får nogle modige og trygge mennesker ud i den anden ende. At vores børn tænker, at det ikke kun er svaret, men i den grad også spørgsmålene, der er vigtige. At de ved, at der også skal være plads til nysgerrig-hed, kreativitet og plads til at fejle. At fokus er det hele menneske. Og at blive NOGEN er vigtigt for at blive NOGET, så man med den selvindsigt kan træffe nogle beslutninger i livet, hvor man har sig selv med.



Kreativitet og æstetik på Århus friskole

skrevet af Marianne Højslet, billedkunstlærer

I dette skoleår har lilleskolepædagogik været på dagsorden og været omdrejningspunktet på flere møder og pædagogiske weekender. Det være sig i Århus friskole regi, men også i lilleskole-regi i det hele taget. Det har udløst nogle interessante snakke og betragtninger. En del af lilleskolepædagogikken er bl.a., at de æstetiske fag bliver vægtet højere end i folkeskolen og i andre private skoler. Jeg vil i dette korte oplæg kigge på, hvad der er de æstetiske læreprocesser kan.

»En æstetisk læreproces er en kreativ proces, hvor børnene bearbejder indtryk og skaber æstetiske udtryk for herigennem at udvikle ny forståelse.«

Kreativitet og Æstetik

For mig helt personligt, er kreativitet og æstetik lig med sanselighed, åndelighed, frihed, kommuni-kation, udtryk, refleksion, fordybelse og som ofte også flow.

Men hvilken betydning har det mon for børnene, at vi vægter de æstetiske fag så højt, som vi gør på Århus friskole? Er det vigtigt med al den musik, billedkunst, drama, rytmik, juleværksteder, musical, optog etc. ...?

JA!, det synes jeg, at det er!

Jeg tænker, at de æstetiske læreprocesser i sig selv er berigende og dannende for børn - OG for voksne for den sags skyld. Det må være derfor, at der er så mange folk på friskolen, som render rundt og er glade i låget ;)

Processen i sig selv, det at udtrykke sig og arbejde med hjertet og hjernen på lige niveau - det er livgivende. Glæden ved at eksperimentere, reflektere og tænke kreativt. Glæden ved håndens og åndens arbejde. Glæden ved både processen og produktet. Og glæden ved at arbejde med teknikker og færdigheder og derigennem udtrykke sit inderste må være en udviklende praksis.

Det synes måske ikke målbart!, men måske er det målbart,...? på et meget højere plan.

Jeg ser æstetik som en udtryksform – et sprog. Et sprog som knytter sig til de kunstneriske udtryks-former. Vi bruger det til at udtrykke os med og kommunikere og reflektere med. Et sprog som kan have mange forskellige udtryk, dialekter og accenter afhængig af kontekst og afsender.

Det særlige ved den æstetiske lære måde er, at når vi udtrykker os f.eks. igennem billedkunst, drama eller musik, så går vi igennem en fortolkningsproces. Vi reflekterer, sorterer og skaber mening i vores indtryk, ofte i fællesskab med andre og udveksler ideer og synspunkter. Det er vigtige processer, som også kan overføres til andre processer i f.eks. gruppearbejde i de almindelige fag-faglige fag.

Æstetiske læreprocesser på tværs af fag

Men de æstetiske fag kan også andet end blot at være berigende på det åndelige plan. Det kan gavne børn og unges læring og udvikling, ikke kun i de æstetiske fag, men også i andre fag.

Det æstetiske har sit eget potentiale, men derudover er det også dokumenteret, at det at arbejde med f.eks. drama har tydelige transfer-effekter til udvikling af sprog og læsefærdigheder.

Nogle forskere i USA har forsøgt at finde evidens på æstetikkenes kunnen, ved at undersøge en gruppe børns udvikling ift. vægtningen af de æstetiske fag i deres grundskoleuddannelse.

Gennem 12 år fulgte forskere fra University of California 12.000 skolebørn, som havde henholdsvis meget og lidt undervisning i drama, musik, dans og billedkunst. Resultatet var klart: De børn, der fik god og rigelig undervisning i de æstetiske fag, klarede sig senere bedre end andre børn, såvel fagligt, socialt som økonomisk. Senere i livet fik de højere uddannelser, bedre jobs, viste større engagement i frivilligt socialt arbejde og havde flere venner. *

Interessant... Så...Ja! Århus friskole har fat i den lange ende!

Århus Friskole - Et kreativt maskineri, som sluger åbne, sjove, sunde og nysgerrige børn og spytter kreative, udtryksfulde og entreprenante unge mennesker ud i den anden ende...

- Ka Pow!!!

*artikel af lektor ved UC Sjælland, Merete Sørensen





Skrevet af Trine Holm Nielsen

Kreativitet, nyskabelse og evnen til at tænke anderledes. Disse ord er måske egentlig sider af samme sag. En evne til at se nye muligheder, anderledes tilgange til problemer og helt konkret *lære* på forskellige måder. Undervisning i tysk kan have et renommé, der lægger sig en smule fra de førnævnte begreber. Mange mennesker i alle aldre forbinder tysk med tung undervisning, faste skemaer og regler. Og det passer måske også.

I tyskundervisningen *skal* du bøje verber, oversætte tekster, slå ord op i ordbogen, og du skal også løse bundne opgaver med ét klart svar. Alt dette danner måske ikke et læringsrum, hvor man som sprog elev bliver kreativ og i særdeles ikke en time, hvor man har været nyskabende. Eller hvad?

Der er nogle dilemmaer i at være lærer i et helt nyt sprog samtidig med, man gerne vil have en kreativ tilgang til undervisningen. Hvor mange ord skal de kunne på tysk, før de fx kan skabe deres egne ordforrådsplakater? Hvor mange grammatiske regler, skal de kunne, før de kan skabe deres egne huskesange? Og hvor åben kan en tyskopgave være, hvor eleverne stadig oplever, at de kan løse den?

Hvis jeg kigger rundt i mine timer, så skal de i bund og grund ikke kunne særlig mange tyske ord. Jeg ser dagligt på friskolen, at elever er kreative, nyskabende og herligt opfindsomme uden at kunne 100 tyske ord. Eller måske endda 50. Den tilgang til sprog glæder mig!

Eleverne skal uden tvivl lære tyske glosser, grammatiske regler og udvide deres ordforråd. De skal opnå klare tysk faglige kundskaber. Af og til oplever jeg, at en elev ikke er tilfreds med sig selv i tyskundervisningen, fordi de ikke mestrer tysk særlig godt. Så hvordan kan de læse en tekst eller skrive en hel opgave?! Fordi de prøver. Fordi de fejler. Fordi de bliver **bedre**, når de fejler og prøver. Dette rum til at fejle er en stor del af Århus Friskole. En tryghed til at prøve sig frem og lære af sine fejl. Den tryghed, hvor man fx kan tale frit i tyskundervisningen, kan skabe kreativitet. Så kommer en elev med et genialt forsøg på at oversætte en sætning eller gætter på, at hund måske bare hedder Hund.

De skal skabe en tysk tekst. Man skal naturligvis lære, hvad ting rigtig hedder og staves, men hvis elever kan gå fra tyskundervisningen med en følelse af, at de selv har skabt noget og været kreative, så kan fremmedsprog forhåbentlig være en tilgang til en ny verden af ord og kultur **og** et fag, hvor man skaber sammen.

A hand-drawn calendar on a purple sheet of paper. The calendar is divided into four quadrants by a circle. The quadrants are labeled: HERBST (top-left), SOMMER (top-right), WINTER (bottom-left), and Frühling (bottom-right). The months are written around the circle: SEPTEMBER, OKTOBER, NOVEMBER, DEZEMBER (top-left); JUNI, JULI, AUGUST (top-right); JANUAR, FEBRUAR, MÄRZ (bottom-left); and APRIL, MAI, JUNI (bottom-right). There are small drawings of leaves, a sun, and flowers.

[illegible][illegible]

29

En farlig lærer på en farlig skole

Af Asger

Verden er truet: Af klimatrusler, ulighed, flygtningestrømme, fattigdom, kulturelt armod, kunstig intelligens og meget mere. Hvad kan vi som skole stille op? Vi må give eleverne håb om, at der er en fremtid for mennesker på kloden – at der er handlemuligheder og ting, der skal gøres – selvom det kan synes svært

For mange år siden på en lærerweekend havde vi besøg af nu afdøde meget karismatiske skolepsykolog Per Kjeldsen fra Aalborg. Han holdt et oplæg for os lærere om det at "være en farlig lærer i en farlig skole". Han gjorde et dybt indtryk på os alle, jeg kommer tit i tanke om hans input: At vi både som skole og som enkeltpersoner skal turde stå ved vores holdninger, turde tage fat i børn og forældre og være professionelle vejvisere i en stadig mere kompliceret verden. At vi skal give eleverne noget at tænke over, udfordre deres verdenssyn – stå ved, at vi vil dem noget! Være "farlige" i vores undervisning og i vores skolekultur, turde ville noget med vores undervisning.

Og hvilke holdninger drejer det sig om for os (lille)skolelærere her i 2018?

Det drejer sig om **politiske holdninger** til, hvordan goderne skal fordeles. Om holdninger til **nødvendige omstillinger** verden skal gennemgå, og det drejer sig også om holdninger i forhold til **trivsel og antimobning** som stærke pejlemærker for skolen.

I vores formål er der fire pejlemærker: Glæde, Fællesskab, Viden & Færdigheder og Udsyn. Hvor kommer de politiske holdninger ind? Det må være under Udsyn og Viden & Færdigheder.

I fagene dansk, historie, engelsk, samfundsfag, fysik, biologi, geografi (og flere andre fag) er der rig mulighed for at præsentere eleverne for svære spørgsmål som:

- Hvad truer kloden – og hvad kan vi som land, skole og enkeltpersoner gøre for at trække verden i en mere bæredygtig retning?
- Hvordan når Danmark målet om at være CO2 neutral hurtigst muligt?
- Hvordan kan Danmark være med til at begrænse befolkningsekspllosionen i verden?
- Kan vi fortsætte vores vækstfilosofi her i den vestlige verden – brug og smid væk kulturen – uden alvorlige konsekvenser for kloden?
- Hvordan kunne man fordele jordens resurser anderledes?
- Hvordan går det med FNs 17 verdensmål? Er der håb om bedring for verdens tilstand?

Mange flere vigtige spørgsmål kan formuleres.

Der findes ikke entydige og simple svar, og det skal vi heller ikke forsøge at foregøgle eleverne, men det er vigtigt, at vi alle forholder os til, hvordan mulige løsninger kunne se ud. Og det er vigtigt, at vi bevarer troen på, at det kan lade sig gøre at skabe en bedre verden. Det er i sidste ende børnene, der kommer til at møde konsekvenserne.

Defaitisme

For nylig mødte jeg en gammel elev, og vi faldt i snak. Han blev meget provokeret af, at jeg fortalte ham, jeg var blevet vegetar, fordi jeg ikke mener, verden kan holde til, at vi fortsat spiser så store mængder kød:

"Der er ingen grund til ikke bare at æde løs, det hele går alligevel ad h..... til, verden er fortabt," mente han.

Her står jeg af. Jeg nægter at være defaitist – opgivende over for de udfordringer kloden står over for. Derfor forsøger jeg ofte at vise eleverne positive nyheder om mennesker – vor tids helte, der viser nye veje i en verden fuld af store problemstillinger.

En af dem kunne være Steen Møller, initiativtager til "Grobund", et nyt økofællesskab off grid i Ebeltoft. Han plæderer for, at unge i dag skal kunne mere med hænderne, kunne skabe og bygge selv, måske kan vi få inspiration derfra på Århus Friskole. Et andet godt ord jeg er stødt på for nylig er ordet modvindskompetence: Det at børn kan holde til at cykle op ad bakke i modvind og eventuelt i regnvejr, det er ikke dårligt at kunne.

Det er lidt forunderligt: Hans Martin og jeg læste hinandens tekster første gang på lærerdøgnet her i marts. Opgaven lød på, at vi skulle skrive om hvad lilleskolepædagogik er. Og så ender vi begge op med at skrive om klodens tilstand, at turde ville noget med eleverne. Jeg synes at næste års tema på skolen: Bæredygtighed er spot on. Det passer perfekt ind i min egen forestilling om, at vi skal turde være farlige lærere på en farlig skole☺

En farlig lærer kunne spørge: Er det ok, at vi spiser så meget kød, er det ok, at vi flyver til alverdens lande* (her kommer også 8.kl.turene til debat)? Mange flere spørgsmål kan stilles, som griber ind i den måde, vi lever på.

PS Jeg bringer lige et citat fra Politikens kronik i sidste uge af Filip Krag Knop professor, overlæge, ph.d. fra K.U. Han spørger politikerne om, hvorfor de ikke handler på den fedmeepidemi, der hærger store dele af verden, også i Danmark. Oversæt selv fødevareindustri til våbenindustri, energi- og landbrugspolitik osv.osv.:

En fødevareindustri, der ned til mindste detalje ved, hvordan reklamer målrettes børn, hvor de velsmagende kaloriebomber skal placeres i supermarkederne, hvilken sukermængde og smag der skaber den største afhængighed, hvordan man gennem prissætning udnytter dårligt udannedes søde tand etc. Hvorfor sætter I ikke en stopper for det og indretter en verden omkring os, hvor vi som de mennesker, vi er, ikke har lige så let ved at blive fristet af dårlige kalorier? Hvordan kan det være, at ingen af jer vil gennemføre en politik, der vil forbedre og redde menneskeliv?
<https://politiken.dk/debat/kroniken/art5561030/Vores-smagsl%C3%B8g-bliver-bed%C3%B8vet-med-s%C3%B8de-sager>

*På 70 år er antal flyrejsende i verden steget drastisk fra 18 millioner til 3,7 milliarder. Og væksten fortsætter...

Den demokratiske opdragelse

Af Anders Høegh – SFO pædagog

Nedenstående er lettere inspireret af John Halse (børnepsykolog, forfatter, tidligere formand for Børns Vilkår) og ikke mindst hans bog "Den nødvendige opdragelse – er opdragelse nødvendig?" fra 2014. Krydret med lidt hverdagserfaring og et enkelt drys eller to fra skolens formålsbeskrivelse.

Jeg møder dem alle steder – i skolen, i supermarkedet og såmænd også nogle gange derhjemme: Børn, der tror at alt er til forhandling og voksne, som er for eftergivne... "Skal jeg virkelig gøre det?" og "Kan jeg ikke vælge noget andet?" eller "Må jeg få is og flødebolle til aftensmad?" Vi giver efter og vælger den lette løsning blot at sige "ja", for vi vil jo gerne børnene det bedste og konflikten ved et "nej" er næsten uoverskuelig. Og "forhandlerbarnet" eller "modspilsbarnet", der ikke tager et nej for et nej og sætter alt til diskussion kender vi vist alle...

Jamen hvorfor kan vi ikke bare lade alt være til diskussion? Er det ikke bedre at stille spørgsmål end blot at rette ind? Kan vi ikke bare være kammeratlige med børnene og ikke stille krav til noget? Hvad kan der da ske ved det?

Forstå mig ret; Selvfølgelig er det vigtigt at opdrage i en demokratisk tankegang. Det er vigtigt, at børn bliver hørt og set og har medindflydelse på deres hverdag. Men! Vi skal ikke ende med et "infantilokrati", hvor børnenes (med-)bestemmelse har taget overhånd. Med det ansvar den voksne (forældre, lærere, pædagoger) har for børnene følger også forpligtelsen til at kunne sætte grænser og træffe valg. Det er vigtigt at kunne sige "du skal" og "nej!". Ikke på den autoritære, magtfulde og bedrevidende måde, men med nærvær og autoritet. Når vi har noget på hjertet, når vi er ægte.

Mange forveksler det *at have* autoritet med *at være* autoritær og måske derfor svigter de voksne deres autoritet. I demokratiets og ligeværdets navn nærmer vi os børnene på en kammeratlig måde. Vi bruger tid på at spille, lege og pjatte sammen. Der er meget positivt ved at være tæt med børnene, og alle får meget ud af det. Men vi må som voksne ikke glemme, at vi netop er de voksne – at vi har et ansvar og en forpligtelse. Vi skal ikke have en (generations-)kløft, hvor voksne og børn knap taler samme sprog, men de voksne skal acceptere deres voksenhed. De voksne skal både være tilgængelige som fortrolige, og som dem, der vejleder og nogle gange træffer valg for barnet. Vi skal kærligt, men tydeligt turde sige "nej", og vi skal sætte tydelige rammer for, *hvornår* og *om* hvad børnene har medbestemmelse. Det er en balance – både hjemme og på skolen.

I skolens formål beskrives bl.a., at børnene skal være "*deltagende, skabende og kritiske medspillere i samfundet*". Deri ligger netop en spørgelyst - "Skal jeg virkelig gøre det?", "Kan jeg ikke vælge noget andet?" Og jo, det er vigtigt, at vi som skole lever op til det formål. Men det er også vigtigt at vide, at der er nogle ting, der ikke nødvendigvis er til diskussion – at et "nej" betyder "nej", og et "du skal" ikke betyder, "hvis du gider". Som et "*livsdueligt menneske*" i "*omskiftelige sammenhænge*" er det nødvendigt at kunne både det ene og det andet. Vide at det kan være nødvendigt at kunne gå på kompromis og acceptere at andre bestemmer. Nogen gange må man "*... sætte sig ud over sig selv med*

blik for det fælles bedste”, som der også står i skolens formål. Og det gælder både børnene og os voksne...

På skolen er der en vigtig opgave i at lære at være en del af fællesskabet Århus Friskole. For at det fællesskab kan fungere, er der nogle ting, man *skal* – hjælpe på arbejdsbold for blot at nævne en enkelt. Fællesskabet fungerer ikke (optimalt), hvis der dagligt skal forhandles længe om, hvorvidt man nu virkelig behøver hjælpe til på arbejdsbold. Hvis ikke man yder noget for fællesskabet, men kun stiller spørgsmål og laver oplæg til diskussion, så går det ud over relationerne. Og det er ikke kun barn/voksen, men også barn/barn at relationerne kan begynde at knage, hvis der er en, der ikke løfter sin del af den fælles opgave. Der bliver kommenteret og set skævt til dem, der gentagne gange ”pjækker” eller undsiger sig fra arbejdsbold. Det er aldrig rart at lave andres arbejde – især ikke hvis man kunne og burde gøre det sammen i fællesskab. Sådanne fællesskaber er der mange af – i skolen, i sportsklubben, på arbejdspladser og derhjemme. Og alle steder er det vigtigt, at kunne finde balancen mellem individets medbestemmelse og fællesskabets ”du skal”. Alle skal kende rammerne for medbestemmelse og vide, at et ”nej” ikke er til forhandling.



Et kreativt lille væksthus

Af Lars Jacobsen, pædagog.

"Kreativitet kommer uventet og kan ikke planlægges. Planter vækst kan heller ikke planlægges, men man kan dog sørge for, at de får optimale vækstbetingelser ved at så frøene i velbehandlet jord, drage omsorg for at de får tilstrækkelig med lys, varme, vand og næring, og at ukrudt ikke kvæler dem. Ja, kreativiteten kan let få trange kår, hvis man ikke er en god gartner." (Jørgen Bonde Eriksen)

Hvis vi holder fast i denne metafor og ser skolen som et væksthus og de ansatte som gartnere, vil jeg prøve at give fire bud på, hvad der gør ÅF et godt sted at være for en lille plante, der skal udvikle sine kreative evner. For flere og flere forskere er enige om, at kreativitet er en egenskab, der kan læres og udvikles.

Kreativiteten skulle gerne blomstre over alt og ikke ses som et isoleret fænomen, der kun udfolder sig i billedkunst og musiklokalet. Vickie June Sieling betragter kreativitet som noget hverdagsagtigt, der sker i 'det små' og løfter kreativitetsbegrebet ud af en snæver kunstnerisk forståelse.

Vi skal udvide kreativitetsbegrebet, for vi er også kreative, når vi leger, når vi går i naturen, når vi har matematik, når vi aftaler, hvordan vi passer på hinanden og sørger for at alle trives. Det findes overalt, og hvis man skal ende med at blive rigtig god til det, skal der øves.

De fire bud. (lys, varme, vand og næring)

1. Trygge rammer: Som pædagog er jeg meget optaget af børns trivsel og ser en direkte sammenhæng mellem god trivsel og gode læringsmiljøer. Hvis vi skal kunne modtage læring og give noget tilbage, er det en grundlæggende forudsætning, at vores trivsel er okay. Så når børn oplever kreative processer, skal de være trygge og f.eks. turde fejle. Vi har ikke med den del af kompetencebegrebet at gøre, hvor det handler om at tilegne sig en bestemt evne, og hvor det kan gøres rigtigt og forkert. Kreative miljøer og processer skal være trygge for at det legende og udfordrende kommer i højsædet.

2. Medbestemmelse: Børn skal ha medindflydelse og skal nogle gange være med tidligt i planlæg-ningen af projekter (demokratisk dannelse). Fornemmelsen af at blive taget alvorligt og lyttet til er vigtig, når man næste gang står i en situation og tænker, man har en god ide. At kunne acceptere andres ideer og give plads til forskelligheder.

3. Inspiration: Som voksne er vi rollemodeller, og når vi lykkes, er vi også stor inspiration for, at f.eks. kreativiteten kan få lov at udfolde sig. Mange voksne ser sig selv som kreative og udviser en stor glæde, når de kreative processer er i gang. På ÅF udfolder der sig både små, mellem og store kreative projekter i løbet af skoleåret. Det er vigtigt, da det nogle steder kan blive forsøgt at presse kreativitet ned i nogle enkelte uger.

4. Færdigheder/viden: At kunne en færdighed, såsom et håndværk, er vigtig i udfoldelsen af kreativiteten. Vi skal give børnene nogle redskaber til at folde mulighederne ud. Spiller vi musik, så øver vi et instrument. Maler vi, så lærer vi om farver. Bygger vi huler, så lærer vi at mestre hammer og søm. Men færdigheder kommer også fra bøger og andres viden, så børn skal klædes på og gøres nysgerrige. Færdigheder/viden er næring, der giver kreativiteten gode kår.

Et kreativt forløb.

Til sidst et lille konkret eksempel på et forløb, hvor det kreative er i højsædet. Vi ville lave dukketeater i Blå gruppe (2.,3.og 4. klasse) og fandt ud af, at valgfag om fredagen var en god ramme. Børnene skulle være med i alle processer, så der blev lavet tre arbejdsgrupper, som alle børn på et tidspunkt skulle igennem.

1. Bygge på selve teateret og lave kulisser. Der blev lavet skitser, savet, malet og syet.
2. Skrive et eventyr, der blev snakket klassiske eventyr, skøre eventyr, fantasien fik frit løb, og der blev diskuteret og forhandlet.
3. Lavet dukker med udgangspunkt i egne eventyr, syet i hånden og på maskine.

Når vi er færdige, tager vi ud til vuggestuer, børnehaver, plejehjem og skoler. Vi vil gerne give børnene en fornemmelse af, at selvom der er et færdigt produkt i enden, så er vejen derhen spændende og uforudsigelig, hvis vi alle er med undervejs. Chancen for at vi kan se kreativiteten folde sig ud, er absolut til stede.

Så hvis vi i vores lille væksthushår får nogle gartnere til at skabe tryghed og indflydelse, give inspiration og færdigheder, så er der smukke vækstbetingelser for vores små spirer.

Vickie June Sieling fire bud.

1. *Børn skal inspireres og udfordres med positive problemer, der kan løses.*
2. *Børn skal inviteres til at se, sanse og eksperimentere med verden, i følgeskab med kreative voksne.*
3. *Der skal skabes en kultur med plads til nærvær og fordybelse.*
4. *Kreative spor og bidrag skal integreres i pædagogisk praksis.*

Den mobile hverdag

Af Cenk Incikli

Mobiltelefoner er dejlige. Og seje. Og kan flere og flere ting. Det er lækkert, og det er somme tider svært at erindre, hvordan man dog klarede sig uden dette vidunder i forrige årtusind. Det kan faktisk føles som et årtusind siden, men der er kun gået lidt over 18 år.

Jeg er 36 år gammel og har levet næsten præcis halvdelen af mit liv uden en mobiltelefon og den anden med. Umiddelbart synes jeg, at den tydeligste forskel i hverdagen, fra da jeg var barn i 80'erne og 90'erne til nu, er, at folk i dag kan håndtere flere venskaber, da der er kortere "afstand" mellem dem. Derimod synes jeg også, at man før mobilens indmarch var markant bedre til at vente. Vente på at fortælle mor og far, at man havde fået ønskerollen i skolens musical. Vente på at fortælle kæresten, som var ude at rejse, at han skulle være far. Vente på at vennen kom hjem fra fodboldturneringen, så man kunne fortælle om sit nye mixtape. For det blev man nødt til, og det gav grobund for større tålmodighed.

Hvad med de pædagogiske og psykologiske aspekter af denne banebrydende kulturændring, som mobil-telefonen har medført? Lilleskoler har altid forholdt sig kritisk til netop ting, der på den måde sparker døren ind til det etablerede – men også interesseret. Så hvordan passer disse dimser til idealerne om frihed, fællesskab, kreativitet, undren osv.?

Jeg så for nylig serien *Stranger Things*, der foregår i 80'erne og handler om en flok børn, der kommer ud for nogle meget mystiske og uforklarlige oplevelser. Det tvinger børnene ud i et eventyr for at finde ud af, hvad der sker – og for at finde ud af, hvordan deres verden hænger sammen. De må benytte sig af fornuft, mod, fantasi, rollespilsanalogier og rent og skært gætværk – og deres venskaber bliver i den grad sat på prøve.

Men hvorfor skal denne serie foregå i 80'erne? Hvorfor ikke i dag, hvor hovedpersonerne vil kunne gøres meget mere spejlingsvenlige over for nutidens unge publikum, som må forventes at være flertallet af seerne? Svaret er simpelt og for mig også lidt sørgeligt: Fordi der i dag aldrig ville have været noget eventyr at komme efter for børnene. I dag ville de fløks hive et mobilkamera frem, snappe et foto af det uforklarlige (ja, jeg forsøger ikke at give nogle spoilers), og så ville der gå et halvt nanosekund, før myndigheder ville være inde over og overtage.

Dejlig sikkert og trygt. Og forbandet kedeligt.

Jeg husker selv de ferier, hvor de bedste oplevelser ofte opstod, når man for vild. Jeg var som helt ung på ferie i Tyrkiet med en ven, hvor vi lejede en scooter hver, så vi rigtig kunne komme rundt i landet. Efter en tur ca. 40 km fra vores hotel, blev vi væk fra hinanden. Vi havde ingen mobiltelefoner, og jeg holdt alle vores penge. Efter at have ledt længe efter min ven, besluttede jeg mig for at køre tilbage. Da jeg ankommer til den by, hvor hotellet er, ser jeg så en halvnøgen fyr på scooter helt sammenkrummet på en parallel vej. Det viser sig at være min utrolig lettede ven, der kaster sig om halsen på mig kun iført bokssershorts. Han fortæller så, at han var kommet til at køre over for rødt og

blev standset af politiet, der tydeligvis forventede bestikkelse. De får de få småpenge han har på sig, men min ven, som nu er bekymret for, om han har nok i tanken til at komme hjem, kan ikke helt dy sig mod at bede om en kvittering på bestikkelsen. Det bliver han ikke populær på. Men efter at have reddet sig ud af kniben igen, forsøger han nu at bytte sit tøj og sandaler til lidt brændstof og ender med at putte alt, hvad han har i boksen under sædet for at mindske luftmodstanden så meget som muligt. Da jeg møder ham, sprutter scooteren da også på de allersidste dampe, og vi er begge en fantastisk feriehistorie rigere. Fordi vi ikke kunne kontakte hinanden.

Men er det nødvendigt for at en lilleskole kan bevare sine idealer, at man laver mobilfri skole? Der er mange dilemmaer i dette spørgsmål, og jeg ser mange forskellige tilgange til mobiler på Århus Friskole, alt efter hvor gamle børnene er. I rød gruppe samles mobilerne ind om morgenen og udleveres igen, når børnene har fri; i blå har de mobiler, men med en forventning om, at den ikke bruges i skoletiden; i store gul skal de bare ikke frem i timerne. Denne forskel, synes jeg, er et udtryk for, at vi forholder os aktivt til emnet, og at der er noget at diskutere, og det er fedt. Vi opvejer hele tiden fordele og ulemper i forhold til tilgangen til mobilerne, og det skal vi blive ved med.

For diskussionen om mobilernes indflydelse på børns udvikling, psyke, tålmodighed, sociale evner osv. er vigtig fortsat at have.



Elevråd på Århus Friskole

Af elevrådets arbejdsgruppe og Cenk

Vi er 5 personer fra rød gruppe på Århus friskole, som har valgt starte et elevråd. Vi er: Nicoline og Katrine fra 5. klasse, Rosa fra 6. og Magda og Smilla fra 7. klasse.

Hvad er det? Et elevråd er leddet mellem skolen og eleverne. Det vil sige, at vi kommer til at snakke med lærerne, hvis vi eller vores klasse har noget kritik eller noget, de gerne vil have lavet om på. Fx hvis vi (og/eller vores klasse) synes, at toiletterne trænger til en hånd, kan elevrådet snakke med skoleleder Marie om, hvad hun synes, og om der er penge til det. Så det bliver altså muligt for klasserne at snakke med repræsentanterne fra deres klasse omkring ting, man gerne vil have lavet om. Selvfølgelig skal det være en seriøs kritik, som elevrådet mener er muligt. Så selvom man ikke er med i selve elevrådet, har man stadig mulighed for at have indflydelse.

Starten: Vi startede med at lave en arbejdsgruppe, som skulle starte et elevråd op. Efter noget tid besluttede vi, at arbejdsgruppen skulle blive starten på et elevråd. Grunden til det var, at vi ville sikre os, at elevrådet ikke går i vasken, og vi brænder så meget for det og ved en masse om det.

Hvorfor synes I det er vigtigt at starte et elevråd? Vi synes det er vigtigt på en skole, at eleverne har noget at skulle have sagt. Og det gode ved at have et elevråd er, at det måske kan være svært for lærerne at sætte sig ind i, hvordan det er at være elev på lige præcis den her skole.

Føler I ikke, at I har haft noget at skulle have sagt som elever indtil nu? Jo, vi er faktisk blevet lyttet rigtig meget til, men det har ikke været så struktureret. Det har været meget afhængigt af, om lærerne har haft tid til det. Nu kan vi selv tage os af mange af tingene og prioritere selv. Det betyder meget for os, at vi får lov til at være mere selvstændige og bestemme vores egen retning; det føler vi, at vi lærer en masse af.

Læser I normalt Århus Friskoles årsskrift? Ikke rigtig, men vi plejer at skimme det. Det er måske ikke så interessant for os børn.

Vil det være mere interessant med et børneinput? Helt klart. Det tror vi både elever og forældre vil synes.

Kan vi så forvente en artikel fra elevrådet næste år, når I rigtig er startet op? Ja, det vil vi rigtig gerne.

En kommentar fra Cenk:

Efter opfordring fra skolens side valgte nogle elever i rød gruppe at starte en arbejdsgruppe op, som skulle arbejde for oprettelsen af et elevråd. Jeg har tilbudt min hjælp som sekretær og vejleder, når elevrådet ønsker det. Det har været helt fantastisk at se det store engagement, der er blevet lagt i arbejdet, og jeg er overbevist om, at det skyldes én ting; at dette er børnenes eget projekt. Derfor vil jeg fremhæve vigtigheden af, at vi voksne har tillid til børnene og lader dem køre tingene, som de beslutter dem. Måske har vi nogle meninger om, hvordan tingene bør gøres, men vi må ikke begynde at presse eller påvirke børnene, da det kun vil gå ud over engagementet. Et demokrati er en skrøbelig ting, der skal have tillid, tid og plads til fejltagelser. Det er en læreproces for

alle, og børnene har da også besluttet, at de skal have hjælp af Danske Skoleelever til denne proces.

Det er vigtigt, at et elevråd har et stærkt mandat, så de repræsenterer alle børn på skolen. Derfor har elevrådet besluttet, at alle klasser i rød og store gul skal vælge repræsentanter til elevrådet, og at blå og lille gul bliver repræsenteret gennem de børnemøder, der afholdes der. De ting der kommer op på børnemøderne, som er relevante for elevrådet, bliver derefter overleveret af den, der afholder børnemøderne.



Bestyrelsens beretning 2017-18

Begivenheder

En af de helt store begivenheder i bestyrelsesåret var Lilleskolefestivalen, der i juni 2017 løb af stablen på Århus Friskole. Efter lang tids planlægning, opbygning og klargøring var 1100 elever og lærere fra alle dele af landet samlet til teater, sang og musik. Mange forældre var involverede, og det var alt i alt en meget veltilrettelagt festival. Tak til alle, der var med til at løfte dette kæmpearrangement, især tak til Johan og Ole for at være tovholdere. Det har givet et boost til fællesskabet og en sideeffekt er, at der nu er bedre overblik over forældrekompetencerne på skolen. Der er lavet en dokumentarfilm. Den kan ses her: <https://goo.gl/Tw2VeC>

Der rejste sig nogle spørgsmål undervejs omkring deltagere på festivalen – især om hvorvidt vores egne elever i 5. og 6. klasse skulle deltage. Her var udmeldingerne inden festivalen ikke tydelige omkring, hvorvidt eleverne kunne overnatte på skolen under festivalen.

Personale

Vi (bestyrelsen, ledelse og medarbejdere) ansatte i forsommeren 2017 en ny køkkenleder. Velkommen til Lars Kok. En stor tak skal lyde til Lars Madfar – æret være hans minde.

Efter sommer ansatte vi Silas som pedel på skolen – tak til Svend for mange års tro tjeneste. Pedel-stillingen er blevet opgraderet til en fuldtidsstilling, hvor ca. 25% skal gå til undervisning.

I marts 2018 er Cenk blevet fastansat som lærer. Han underviser bl.a. i matematik, natur/teknik og engelsk. Velkommen til Cenk. Vi har desværre måttet sige farvel til Christian Sprogø. Tak til Sprogø for hans tid på skolen.

I løbet af foråret bliver der slået yderligere to faste stillinger op. En som tysklærer og en som leder af SFO'en.

Ved alle ansættelsesforløb nedsætter bestyrelsen et udvalg, som planlægger forløbet, udformer stillingsopslaget og tager sig af det praktiske i forhold til at afvikle samtaler.

Bestyrelsen – antal og medlemmer

Chris Glock og Michael Aagaard udtrådte af bestyrelsen i september 2017. Tusind tak til dem for en stor og helhjertet indsats. Efterfølgende indtrådte suppleanterne Berit Seecher og Fatima Skov.

Lykke Mose udtrådte af bestyrelsen i november 2017. Lykke har ydet en kæmpe indsats gennem de sidste 4 år og har, med hendes ekspertise indenfor organisation og

kommunikation, været en stor hjælp i bestyrelsesarbejdet. Tusind tak til Lykke. Mette Bladt indtrådte i stedet som næstformand.

Vedtægter

Vi er godt i gang med at revidere skolens vedtægter. Det kommer af, at loven vedr. tilsynsførende er ændret, og derfor skal vores vedtægter rettes til, så de passer til lovgivningen. Det har givet anledning til at nærlæse vedtægterne og opdatere dem, så de er tidssvarende. Bestyrelsen er kommet frem til at foreslå, at antallet af bestyrelsesmedlemmer ændres fra 10 til 7. Vi oplever at 10 medlemmer, 2 suppleanter, en skoleleder og en medarbejderrepræsentant bliver for mange til møderne. Én af grundene til at bestyrelsen er på 10 medlemmer (+ 2 suppleanter) er, at alle klasser skal være repræsenteret ved en kontaktperson. Dette skulle sikre forældrenes forbindelse til bestyrelsen. Men kontaktpersonens rolle og funktion har ikke fungeret optimalt, og derfor er det ikke en grund til at bevare en bestyrelse på 10 personer. Men vi skal selvfølgelig finde en anden struktur til at sikre information til og fra bestyrelsen. Vedtægterne er i skrivende stund godkendt på to på hinanden følgende bestyrelsesmøder og skal endelig vedtages på årets generalforsamling.

Udvalg

Vi har i bestyrelsen flere udvalg. Nogle er faste udvalg og andre ad hoc i forhold til den opgave de skal løse.

Faste udvalg:

ØL står for Økonomi- og Ledelsesudvalget. Det er Skoleledelse, samt formand og næstformand for bestyrelsen og dette udvalg tager sig af f.eks. Leder Udviklings Samtaler (LUS) og lønforhandling med skolelederen, planlægger bestyrelsesmøder og tager hånd om de sager, der opstår akut imellem bestyrelsesmøderne.

BOVU står for Bygge- Og Vedligeholdelses-Udvalget. Her bliver der taget hånd om skolens vedligeholdelse, bygninger og byggeprojekter, og der bliver planlagt arbejdsdage. Formand for udvalget er Ole Juel.

Ad hoc udvalg:

- Rusmiddel

Udvalget har gennem nogen tid haft fokus på at lave forskellige retningslinjer for, hvordan vi på skolen håndterer situationer, hvor der er rusmidler indblandet. F.eks. til festerne på skolen og når børn benytter rusmidler. Det var rigtig godt at få på plads, inden vi afholdt Lilleskolefestivalen, så det er klart for alle – børn og voksne – hvilke retningslinjer der er for f.eks. alkohol på skolen. Politikken er endnu i proces.

- IT – hjemmeside og Digitalisering af vores arkiver:
Lige nu er der et arbejde i gang med at få opdateret vores hjemmeside - platformen for hjemmesiden er for gammel. Der foreslås fra udvalget, at hjemmesiden flyttes over på wordpress. Udvalget tager kontakt til relevante forældre og forsøger at indlemme forældrekompetencer på området.

Friskolens arkiver er også blevet digitaliseret over den seneste tid. Læs mere om dette i pædagogisk rapport.

- Stole:
Der er flere, der har efterspurgt stole med ryglæn til eleverne især i de større klasser. Derfor er der nedsat dette lille stoleudvalg. Fatima er medlem af et donationsnetværk og holder øje med brugbare donationer. I december deltog skolen i en konkurrence, hvor vi havde mulighed for at vinde en masse inventar. Desværre var vi ikke heldige denne gang.

- Udskoling:
I det seneste år har der været et udvalg bestående af lærere, bestyrelsesmedlemmer og en forælder. Udvalget har været særligt optagede af at se på udskoling på ÅF, f.eks. hvad er det, vi gør, som virker og udvikler eleverne, fagligt og socialt? Hvilken betydning har 8. klasses-turen i dannelsesøjemed? Og hvordan kan man tænke "ud af boksen" i dette felt?

Udvalget præsenterede deres arbejde for personalet og bestyrelsen til et fyraftensmøde i efteråret, hvor både medarbejdere og bestyrelse deltog.

Byggeprojekter – nuværende og kommende

En forælder i 1. klasse sendte en ansøgning til Nordea-fonden for gadeidræt og fik bevilget 22.500 kr. til at opsætte en **mini quarter pipe** (skateboardrampe) Tak til ham ☺ og til Nordea-fonden.

4 byggeprojekter er blevet prioriteret i 2017-18.

1. At få etableret baderum til piger og drenge. Status: Baderummene er færdige og er i brug. Budget ca. 500.000 kr.
2. At få bygget et personaleforberedelsesrum i "smedestræde", således at skolens medarbejdere har et stillerum, hvor de kan holde møder og forberede sig. Status: Byggeriet er godkendt af bestyrelsen og forventes klar til brug efter sommerferien. Budget 250.000 kr.
3. Taget på hovedbygningen skal skiftes, da det regner ind flere steder. Efter at Silas har gjort gode erfaringer med selv at skifte enkelte tagplader og med de gode forældrekræfter, der findes på tagområdet, er planen over en årrække selv at skifte tagplader på alle tagene. Der skal derfor afsættes et beløb hvert år til dette formål. På denne måde sparer vi rigtig mange penge.

4. Busskur. Planen var at bygge en garage til bussen på parkeringspladsen, der hvor den grønne affaldscontainer står nu. Der er modtaget tilbud på 150.000 kr. Projektet er dog midlertidigt udskudt. Men planen er at lave plads til bussen samme sted, dog uden at bygge et skur/garage i første omgang.
5. Nyt fryserum. Lars Kok har ønsket at få lavet et køle- fryserum i køkkenet. Det er vi ved at undersøge og har fået tilbud på. Grunden er, at med et fryse- og kølerum kan der spares både penge og arbejdstid. Han kan købe større ind og bedre genanvende rester. Desuden vil det give mulighed for langtidshævet brød.

Ny tilsynsførende

Det er tid til, at skolen skal have en ny tilsynsførende. Marianne Warming har nu været her 4 år (okt. 2017) og er blevet forlænget frem til generalforsamlingen d.18. april 2018. Men herefter skal vi, ifølge de nye retningslinjer, have en ny. Bestyrelsen indstiller vores tidligere skoleleder Hanne Larsen som ny tilsynsførende. Hanne har sagt ja til at være tilsynsførende og skal, hvis hun bliver valgt, starte 1. august 2018. Vi ser frem til samarbejdet med Hanne. Den tilsynsførende vælges på generalforsamlingen.

Økonomi og budget

Bestyrelsen vedtog i december budgettet for 2018. Budgettet rummer en skolepengestigning på knap 2% - svarende til 30 kr. på skolepenge, 15 kr. på SFO-betalingen og 10 kr. på mad. Totalstigning for et barn, som går i SFO er 55 kr. pr. måned. Stigningerne trådte i kraft d. 1. januar 2018. Skolepengene ligger i niveau med de øvrige Lilleskoler i området, som er dem, vi sammenligner os med. Vi budgetterer med 205 elever i 2018.

Budgettet viser et overskud på 352.000 kr. hvilket svarer til en overskudsgrad på lidt over 2%.

Alt i alt et arbejdsomt og spændende år - set med bestyrelsens øjne.

På bestyrelsens vegne – formand Kristian Lassen



Inden Lars Madfar stoppede okt.2017 kom Lars Kok i "praktik" – æret være Lars Madfars minde

